

Kirjanpidon kirjaukset

käytännönläheisesti

Teija Kerbs

Kirjanpidon kirjaukset

käytännönläheisesti

Kauppakamari

© Helsingin Kamari Oy ja Teija Kerbs 2026

ISBN 978-952-418-095-5

ISBN 978-952-418-096-2 (EPUB)

ISBN 978-952-2418-097-9 (Ammattikirjasto)

Ulkoasu: Heljä Silvennoinen

Kansi: Anu Mikkonen

Kannen kuva: Shutterstock

Taitto: Keski-Suomen Sivu Oy

Paino: PunaMusta Oy 2026

ALKUSANAT

Kirjanpitoon kirjataan elinkeinotoimintaan liittyvät tapahtumat. Kirjanpito on lakisääteinen velvoite, jonka perustana ovat kirjanpitolaki ja -asetus sekä valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista. Hyvää kirjanpitolapaa ohjaavat muun muassa kirjanpitolautakunnan yleisohjeet ja lausunnot, kuten myös vero- ja yhteisölain säädäntö

Tässä teoksessa käydään läpi erilaisia kirjanpitotilanteita taseen ja tuloslaskelman erien kautta. Kirjauksia valaistaan lukuisien käytännönläheisten esimerkkien avulla. Kirjaa ei ole tarkoitettu luettavaksi kerralla kannesta kanteen, vaan se toimii hakuteoksena, josta voi etsiä neuvoa erilaisiin kirjaustilanteisiin.

Teos palvelee sekä kirjanpitoa vähemmän tuntevaa että myös pidemmän ajan alalla työskennellyttä henkilöä ja soveltuu myös kirjanpidon oppikirjaksi.

Sisällys

1	Liikevaihto	19
1.1	Mikä on liikevaihtoa	19
	<i>Alkoholivero</i>	19
	<i>Arvopaperikauppa</i>	20
	<i>Autovero maahantuodusta autosta</i>	20
	<i>Henkilökuntamyyni</i>	20
	<i>Komissiopalkkio</i>	20
	<i>Käytetty tavara</i>	21
	<i>Lahjakortti</i>	21
	<i>Laskutuslisä</i>	22
	<i>Laskutuspalveluveloitus</i>	22
	<i>Liiketoiminnan myynti</i>	22
	<i>Matkatoimiston välittämä toisen yrityksen matka</i>	22
	<i>Myynti omakustannushintaan</i>	22
	<i>Myynti rahoitusyhtiölle</i>	22
	<i>Myyntiedustajan palkkio</i>	23
	<i>Osamaksukauppa</i>	23
	<i>Osinkotulot</i>	23
	<i>Perustajaurakointi</i>	23
	<i>Pullopantti</i>	24
	<i>Rahoitusleasing-sopimus</i>	24
	<i>Saatavien ostaminen</i>	25
	<i>Toimitilajohtamispalvelut</i>	25
	<i>Tuotantokoneen tai -laitteen myynti</i>	25
	<i>Urakkatuotot</i>	25
	<i>Vaihtokauppa</i>	26
	<i>Valuutanvaihto</i>	26
	<i>Vuokratulo</i>	27
	<i>Vuosilisenssi</i>	27
1.2	Osatuloutus	27
1.3	Liikevaihdon oikaisuerät	28
	<i>Alennus tai muu hyvitys</i>	28
	<i>Arvonlisäverokannan muutos</i>	29
	<i>Jätevero</i>	29
	<i>Myyntisaamisten luottotappio</i>	29
	<i>Tavarapalautus</i>	30

	<i>Valmistevero</i>	30
	<i>Valuuttakurssiero</i>	30
1.4	Kulujen edelleenveloitus	32
	<i>Matkatoimiston välittämä toisen yrityksen matka</i>	32
	<i>Myyntiedustajan palkkio</i>	32
2	Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	33
3	Valmistus omaan käyttöön	34
4	Liiketoiminnan muut tuotot	36
	<i>Anteeksi saatu velka</i>	36
	<i>Arvon alentumisen palautuminen</i>	36
	<i>Avustus</i>	37
	<i>Fuusiovoitto</i>	37
	<i>Hiilinielun myynti</i>	38
	<i>Liiketoiminnan osan myynti</i>	38
	<i>Peliautomaatille vuokratusta tilasta saatu provisio</i>	38
	<i>Pysyviin vastaaviin kuuluvan omaisuuden myynti</i>	38
	<i>Pysyvien vastaavien myynti – pienet kirjanpitovelvolliset</i>	40
	<i>Takaisinmaksu vapaaehtoisesta eläkevakuutuksesta</i>	41
	<i>Vahingonkorvaus</i>	41
	<i>Vakuutuskorvaus</i>	41
	<i>Vuokratuotot, kun vuokraus ei ole yrityksen varsinaista toimintaa</i>	41
5	Materiaalit ja palvelut	42
5.1	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	42
5.1.1	Ostot tilikauden aikana	42
	<i>Huolintakulut</i>	42
	<i>Kuljetusvakuutukset</i>	42
	<i>Poltto- ja voiteluaineet</i>	43
	<i>Rahtikulut</i>	43
	<i>Tullimaksut</i>	43
5.1.2	Ostojen oikaisuerät	43
	<i>Alennus</i>	44
	<i>Omaan käyttöön otto</i>	44
	<i>Vakuutuskorvaus</i>	45
	<i>Valuuttakurssiero</i>	45
5.1.3	Varastojen muutos	46
	<i>Arvon alennus</i>	47
	<i>Valmisvaraston ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos</i>	47

5.2	Ulkopuoliset palvelut	47
	<i>Ennakkonpidätys työkorvauksesta</i>	48
	<i>Kirjanpitopalvelut ja muut hallinnon kulut</i>	48
	<i>Koneiden ja laitteiden huolto- ja korjauspalvelut</i>	48
	<i>Kuljetuspalveluihin liittyvät rengas- ja polttoainekulut</i>	49
	<i>Työvoiman vuokraus</i>	49
6	Henkilöstökulut	50
6.1	Palkat ja palkkiot	50
	<i>Bonusvaraus</i>	51
	<i>Kokous-, luento- tai esitelmäpalkkio</i>	51
	<i>Lomapalkat</i>	51
	<i>Palkan kirjaus, työntekijän osuus</i>	52
	<i>Palkkaennakko</i>	52
	<i>Sairauspäiväraha</i>	53
	<i>Työpanososingot</i>	53
	<i>Yrittäjälle maksettu työkorvaus</i>	53
6.2	Henkilösivukulut	53
	<i>Henkilösivukulujen kirjaaminen</i>	54
	<i>Luontoisetuun liittyvät henkilösivukulut</i>	54
	<i>Vapaaehtoiset henkilövakuutukset</i>	55
7	Poistot ja arvonalentumiset	56
7.1	Suunnitelman mukaiset poistot	56
	<i>Hankintatilikauden poisto</i>	57
	<i>Hyllypoisto</i>	58
	<i>Määräaikaisen vuokrasopimuksen poistoaika</i>	58
	<i>Poistoero</i>	58
	<i>Poistosuunnitelman muuttaminen</i>	59
7.2	Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	60
	<i>Toimitalon arvon alentuminen</i>	61
	<i>Tuotantokoneen romutus</i>	61
7.3	Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	62
	<i>Varaston tuhoutuminen vesivahingossa</i>	62
8	Liiketoiminnan muut kulut	63
8.1	Vapaaehtoiset henkilösivukulut	63
	<i>Ajokortti</i>	64
	<i>Henkilökunnan loma-asunto</i>	64
	<i>Henkilökunnan virkistystilaisuus</i>	64
	<i>Henkilöstöruokailu</i>	65
	<i>Koulutusmenot</i>	65
	<i>Liikunta- ja kulttuurietu</i>	65

	<i>Luontoisedut</i>	65
	<i>Merkkipäivälahja</i>	65
	<i>Palkintomatka</i>	66
	<i>Sisäiset palaverit</i>	66
	<i>Terveysterveys</i>	66
	<i>Työasut</i>	67
	<i>Työpaikkailmoitus ja rekrytointipalvelut</i>	68
8.2	Toimitilakulut	68
	<i>Autotallivuokra</i>	68
	<i>Jätekulut</i>	68
	<i>Kiinteistövero</i>	68
	<i>Sähkölasku</i>	68
	<i>Toimitilavuokrat</i>	68
	<i>Toimitilojen ja kiinteistöjen korjauskulut</i>	69
8.3	Kone- ja kalustokulut	70
8.3.1	Ajoneuvokulut	70
	<i>Autovero, katsastusmaksu ja autovakuutus</i>	71
	<i>Kolarikulut ja vakuutuskorvaus</i>	71
	<i>Leasingauto</i>	71
8.3.2	Atk-laite- ja ohjelmakulut	71
	<i>Atk-ohjelmiston päivitys</i>	71
	<i>Kannettava tietokone, osto ja myynti</i>	72
	<i>Palvelinvuokra</i>	72
8.3.3	Muut kone- ja kalustokulut	72
	<i>Kaluston korjauskulut</i>	72
	<i>Leasingmaksut</i>	72
8.4	Matkakulut	73
	<i>Matkalaskutosite</i>	73
	<i>Pysäköintivirhemaksu</i>	73
8.5	Edustuskulut	73
	<i>Alkoholilahja</i>	74
	<i>Asiakas- tai muu tilaisuus</i>	74
	<i>Messu-, ulkomaan- tai muu matka</i>	74
8.6	Myyntikulut	75
8.7	Markkinointikulut	75
	<i>Arpajaispalkinto</i>	76
	<i>Ilmoituskulu</i>	76
	<i>Mainoslahja</i>	76
8.8	Tutkimus- ja kehittämiskulut	77
	<i>Luonnonvarojen etsintä</i>	77
8.9	Hallintokulut	77
8.9.1	Hallintopalvelut	77
	<i>Kirjanpitolpalvelut ja muut hallinnon kulut</i>	78

8.9.2	Muut hallintokulut	78
	<i>Ammattilehdet</i>	78
	<i>Jäsenmaksu</i>	78
	<i>Kokous- ja neuvottelukulut</i>	78
	<i>Toimistotarvikkeet</i>	78
	<i>Vakuutukset</i>	79
8.10	Muut liikekulut	79
	<i>Asiakkaan konkurssi</i>	79
	<i>Fuusiotappio</i>	79
	<i>Hiilinielun osto</i>	79
	<i>Kurssitappio</i>	79
	<i>Myyntisaamisen luottotappio</i>	80
	<i>Pysyvien vastaavien luovutustappio</i>	81
	<i>Rangaistusluonteiset maksut ja ulosottomaksut</i>	81
	<i>Takaus toisen velasta</i>	82
	<i>Terapiakoira</i>	82
	<i>Varkaus</i>	82
	<i>Verojen viivästysseuraamukset (veronkorotukset ja myöhästymismaksut)</i>	82
	<i>Yleisradiovero</i>	82
9	Kulujen oikaisu	84
9.1	Hankintoihin saadut avustukset	84
9.2	Vakuutuskorvaus	85
9.3	Omaan käyttöön otto	85
9.4	Valmistus omaan käyttöön	86
9.5	Aikaisemmalla tilikaudella tehdyn virheen oikaisu	86
10	Rahoitustuotot ja -kulut	87
10.1	Osinkotuotot	87
10.2	Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	89
	<i>Kapitalisaatiosopimus</i>	89
10.3	Muut korko- ja rahoitustuotot	89
	<i>Fuusiovoitto</i>	89
	<i>Korkotuotto</i>	89
	<i>Kurssivoitot ja -tappiot</i>	89
	<i>Viivästyskorko myyntisaamisesta</i>	90
10.3	Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	90
	<i>Konserniyhtiölle annetun pääomalainan arvonalentuminen</i>	90
10.4	Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	91
	<i>Rahoitusarvopaperin arvonalentuminen</i>	91

10.5	Korkokulut ja muut rahoituskulut	92
	<i>Factoringrahoituksen kulut</i>	92
	<i>Koronvaihtosopimus</i>	92
	<i>Käyttöomaisuusosakkeen luovutustappio</i>	92
	<i>Lainan korkokulut</i>	92
	<i>Lainasaamisen arvonalentuminen</i>	93
	<i>Valmistusaikaiset korot</i>	93
	<i>Veroihin liittyvät korot</i>	93
11	Tilinpäätössiirrot	94
11.1	Poistoeron muutos	94
11.2	Verotusperusteisen varauksen muutos	95
11.3	Konserniavustus	95
12	Tuloverot	96
12.1	Tilikauden verot	96
	<i>Elinkeinonharjoittajan verot</i>	96
	<i>Ennakkoverot</i>	96
	<i>Ennakonpidätykset työkorvauksista</i>	97
	<i>Henkilöyhtiön ja yhtiömiesten verot</i>	97
	<i>Lähdevero</i>	97
	<i>Yleisradiovero</i>	98
	<i>Maksuunpantu vero, jota ei ole vielä maksettu</i>	98
12.2	Laskennalliset verovelat ja -saamiset	98
13	Muut välittömät verot	99
	<i>Lähdevero</i>	99
	<i>Tonnistovero</i>	99
14	Pysyvät vastaavat	100
	<i>Ympäristömeno</i>	100
14.1	Aineettomat hyödykkeet	101
14.1.1	Kehittämismenot	102
	<i>Tuotekehitysprojekti</i>	103
14.1.2	Aineettomat oikeudet	103
	<i>It-ohjelmisto ja sen ylläpitomaksut</i>	104
	<i>Sähkön kantaverkon liittymismaksu</i>	104
	<i>Tavaramerkki</i>	104
14.1.3	Liikearvo	104
14.1.4	Muut aineettomat hyödykkeet	105
	<i>Itse valmistettu it-ohjelmisto</i>	106
	<i>Mainos- ja markkinatutkimusmenot</i>	106
	<i>Osakehuoneiston perusparannusmenot</i>	106

	<i>Puhelinmyyntiprovisiot</i>	107
	<i>Urheiluhallin rakentaminen</i>	107
14.1.5	Ennakkomaksut	107
14.2	Aineelliset hyödykkeet	108
14.2.1	Maa- ja vesialueet	108
	<i>Kiinteistön arvonaleneminen</i>	109
	<i>Liittymismaksut</i>	109
	<i>Maa-alueeseen kohdistuvat kunnostusmenot</i>	109
	<i>Metsäkiinteistön osto</i>	109
	<i>Tontin arvonorotus</i>	110
	<i>Tontin myynti</i>	110
	<i>Varainsiirtovero</i>	110
14.2.2	Rakennukset ja rakennelmat	111
	<i>Omaan käyttöön valmistettu rakennus</i>	111
	<i>Rakennuksen arvonalentuminen</i>	112
	<i>Rakennuksen peruserannusmenot</i>	112
	<i>Urheiluhallin rakentaminen</i>	113
	<i>Varainsiirtovero</i>	113
14.2.3	Koneet ja kalusto	113
	<i>Auton antaminen vaihdossa</i>	114
	<i>Autovero</i>	114
	<i>Autovuokraamon talvirengasostot</i>	114
	<i>Ennakkomaksu kalusteista</i>	115
	<i>Kannettava tietokone</i>	115
	<i>Tuotantokoneen myynti</i>	115
	<i>Tuotantokoneen osto</i>	115
	<i>Tuotantokoneen romutus</i>	116
14.2.4	Muut aineelliset hyödykkeet	116
	<i>Asfaltointimeno</i>	116
	<i>Laiturit ja sillat</i>	116
	<i>Salaojat</i>	116
	<i>Soranottoapaikat, turvesuot ja muut maa-aineksen ottoapaikat</i>	116
	<i>Taide-esine</i>	117
	<i>Toisen omistamalle maa-alueelle tehtävän kunnostustoimet</i>	117
	<i>Tuotantoeläimet</i>	117
14.2.5	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	117
14.3	Pysyvien vastaavien sijoitukset	118
	<i>Asunto-osaakeyhtiön osakkeet</i>	119
	<i>Kiinteistöosaakeyhtiön osakkeiden ostaminen</i>	119
	<i>Liittymismaksut</i>	120
	<i>Osaakeannissa saatu osake</i>	120

	<i>Pörssiosakkeen luovutustappio</i>	120
	<i>Sijoituskiinteistön arvonalentuminen</i>	120
	<i>Sijoitusosakkeen arvonalentuminen</i>	120
	<i>Sijoitusosakkeen arvonkorotus</i>	121
	<i>Sijoituksen arvonalentumiskirjauksen oikaiseminen</i>	121
	<i>Sijoitusosakkeiden ostaminen</i>	122
	<i>Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus</i>	122
	<i>Tytäryhtiölle annetun pääomalainan arvonalentuminen</i>	122
15	Vaihtuvat vastaavat	124
15.1	Vaihto-omaisuus	124
15.1.1	Aineet ja tarvikkeet	124
15.1.2	Keskeneräiset tuotteet	125
	<i>Arkkitehtitoimiston suunnittelutyö</i>	125
	<i>Rakennusliikkeen rakennusaikaiset korkomenot</i>	125
15.1.3	Valmiit tuotteet/tavarat	125
	<i>Autoliikkeen kaupintavarasto</i>	125
	<i>Vaihto-omaisuusarvopaperin arvonalentuminen</i>	125
15.1.4	Muu vaihto-omaisuus	126
15.1.5	Ennakkomaksut	126
	<i>Ennakkomaksu raaka-aineesta</i>	126
	<i>Matkatoimiston maksamat ennakkomaksut</i>	126
	<i>Ulkomaanrahan määräinen ennakkomaksu</i>	126
15.1.6	Vaihto-omaisuusvaraston arvostaminen	127
	<i>Arvopaperivarasto</i>	127
	<i>Varastoinventaario</i>	127
15.2	Saamiset	129
	<i>Ulkomaanrahan määräiset saamiset</i>	130
15.2.1	Myyntisaamiset	130
	<i>Epävarma saaminen</i>	130
	<i>Factoring</i>	130
	<i>Luottotappio</i>	131
	<i>Ulkomaanrahan määräinen myyntisaaminen</i>	131
15.2.2	Saamiset saman konsernin yrityksiltä tai omistusyhteyseryksiltä	132
15.2.3	Lainasaamiset	132
	<i>Lainasaamisen arvonalentuminen</i>	132
	<i>Laina työntekijälle</i>	133
	<i>Lähipiirilaina</i>	133
	<i>Osakkaan käteisnosto</i>	134
15.2.4	Muut saamiset	134
	<i>Arvonlisäverosaaminen</i>	134

	<i>Liian suurena maksettu ennakkovero</i>	135
	<i>Maksettu vuokravakuus</i>	135
15.2.5	Maksamattomat osakkeet/osuudet	135
15.2.6	Siirtosaamiset	135
	<i>Korkotuotto, jota ei ole vielä tilinpäätöshetkellä maksettu</i>	136
	<i>Leasingkulu</i>	136
	<i>Vastuuvakuutus</i>	136
15.2.7	Laskennalliset verosaamiset	137
	<i>Vahvistettu tappio</i>	137
15.3	Rahoitusarvopaperit	138
	<i>Rahoitusarvopaperin arvonalentuminen</i>	138
	<i>Virtuaalivaluutta</i>	139
15.4	Rahat ja pankkisaamiset	139
	<i>Asiakasvarat</i>	139
	<i>Kassassa oleva vippilappu</i>	139
	<i>Käteiskassa</i>	139
16	Oma pääoma	141
16.1	Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	141
16.1.1	Yksityinen ammatin- tai liikkeenharjoittaja (toiminimi)	141
16.1.2	Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö	141
16.1.3	Osuuskunta	141
16.1.4	Osakeyhtiö	142
	<i>Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastus</i>	142
	<i>Osakepääoman alentaminen</i>	142
	<i>Osakepääoman korotus</i>	142
	<i>Osakepääoman korotuksen raukeaminen</i>	143
16.2	Ylikurssirahasto	143
	<i>Osakepääoman korottaminen rahastoannilla</i>	143
16.3	Arvonkorotusrahasto	144
16.4	Muut rahastot	144
16.4.1	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP)	144
	<i>Maksetun merkintähinnan kirjaaminen SVOP-rahastoon</i>	144
	<i>Maksamaton SVOP-sijoitus</i>	145
	<i>Omien osakkeiden antaminen osakeannissa</i>	145
	<i>Osakepääoman alentaminen</i>	145
	<i>Pääomasijoitus pysyviin vastaaviin kuuluvan aineellisen sijoituksen rahoittamiseksi</i>	145
	<i>Varojenjakso SVOP-rahastosta</i>	145
16.4.2	Vararahasto	146

16.4.3	Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot	147
16.4.4	Käyvän arvon rahasto	147
16.4.5	Muut rahastot	147
16.5	Edellisten tilikausien voitto (tappio)	148
	<i>Aikaisempien tilikausien virheiden korjaukset</i>	148
	<i>Omien osakkeiden hankkiminen</i>	149
	<i>Omien osakkeiden myyminen</i>	149
	<i>Osingonjako</i>	150
	<i>Osingosta maksettava ennakonpidätys</i>	150
	<i>Työpanososingon kirjaaminen</i>	151
	<i>Välisingon jakaminen</i>	151
16.6	Tilikauden voitto (tappio)	152
16.7	Pääomalaina	152
17	Tilinpäätössiirtojen kertymä	154
17.1	Poistoero	154
	<i>Poistoeron kirjaaminen ja purkaminen</i>	155
	<i>Poistoerot omaisuuden myynnin yhteydessä</i>	156
17.2	Verotusperusteiset varaukset	158
	<i>Asuintalovaruksen käyttäminen</i>	158
	<i>Hinnanlaskuvarauksen vähentäminen</i>	159
	<i>Jälleenhankintavaruksen muodostaminen</i>	159
	<i>Takuuvarauksen muodostaminen</i>	159
	<i>Toimintavaruksen muodostaminen</i>	159
18	Pakolliset varaukset	161
18.1	Eläkevaraukset	161
18.2	Verovaraukset	162
18.3	Muut pakolliset varaukset	162
	<i>Koronvaihtosopimus</i>	162
	<i>Pitkäkestoisen vuokrasopimuksen irtisanominen</i>	162
	<i>Päästöoikeudet</i>	163
	<i>Vireillä oleva vahingonkorvausvaatimus</i>	163
19	Vieras pääoma	164
19.1	Pääomalaina	164
	<i>Pääomalainan käyttö osakepääoman korotukseen</i>	165
19.2	Lainat rahoituslaitoksilta	165
	<i>Factoringluotto</i>	165
	<i>Luotollinen shekkitili</i>	166
	<i>Osamaksuvelka</i>	166
	<i>Valuuttalaina</i>	166

19.3	Saadut ennakot	166
	<i>Kestotilaus</i>	167
	<i>Lahjakortti</i>	167
19.4	Ostovelat	168
	<i>Osamaksuvelka</i>	168
19.5	Muut velat	169
	<i>Arvolisäverovelka</i>	170
	<i>Asiakasvarat</i>	170
	<i>Ennakkonpidätysvelka</i>	170
	<i>Käyttämätön avustus</i>	171
19.6	Siirtovelat	171
	<i>Avustus</i>	171
	<i>Bonusjaksotus</i>	172
	<i>Korkovelka</i>	172
	<i>Laskennallinen kurssivoitto</i>	172
	<i>Lomapalkkavelka</i>	172
	<i>Tuloverovelka</i>	172
	<i>Vuosilisenssi</i>	173
	Asiahakemisto	174